

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

Lausuntopyyntö 20.10.2023

HE 74/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta.

Lausunnon antajasta

Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry kokoaa yhteen kiinteistöalan ja rakennuttamisen vastuulliset ammattilaiset. Jäsenemme ovat asuntojen, toimitilojen ja infrastruktuurin omistajia, rakennuttajia ja käyttäjiä tai näiden ammattimaisia edustajia. Raklin jäsenenä on muun muassa merkittäviä ammattimaisia vuokra- ja asumisoikeusasuntojen omistajia. Jäsenemme investoivat rakennetun ympäristön uudis- ja korjaushankkeisiin vuosittain 5–10 mrd €. Raklin jäsenten omistama kiinteistökanta Suomessa on noin 100 milj. m².

Yleistä

Hallituksen esitys perustuu pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan, jonka tavoitteena on merkittävät säästöt yleiseen asumistukeen. Säästöjen aikaansaamiseksi on hallitusohjelmaan kirjattu useita toimia. Koska hallituksen esityksen ehdotukset perustuvat hallitusohjelmaan, on hallituksen esityksessä todettu, että sitä valmisteltaessa ei ole tehty vaihtoehtoisten ratkaisutapojen arviointia. Nyt eduskunnan käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen sisältyy osa hallitusohjelman mukaisista asumistukea koskevista ehdotuksista.

Lisäksi hallitusohjelmassa on linjattu useista keinoista uudistaa sosiaaliturvaa siten, että järjestelmä olisi yksinkertaisempi ja työhön kannustava.

Kommentit hallituksen esitykseen

Rakli pitää hallitusohjelman kirjattua tavoitetta sosiaaliturvan uudistamisesta siten, että järjestelmä on yksinkertaisempi ja työhön kannustavampi lähtökohtaisesti hyvänä. Rakli kiinnittää kuitenkin huomiota hallituksen esityksen osalta seuraaviin seikkoihin.

Rakli esittää huolensa siitä, että asumistuen muutosten kohdistaminen jo entuudestaan pienituloisiin johtaa siihen, että asumistuesta saatavat säästöt näkyvät kasvavina toimeentulotuen

kustannuksina. Hallituksen esityksen laskelmat asumistuen leikkauksien vaikutuksista toimeentulokustannusten kasvuun voivat olla alimitoitettut.

Hallituksen esityksen yksi ehdotus on Helsingin yhdistäminen samaan kuntaryhmään muun pääkaupunkiseudun kanssa, minkä johdosta asumistuessa huomioon otettavat enimmäisasumismenot laskisivat Helsingissä. Tämä voi johtaa pienituloisten matalapalkka-aloilla toimivien palkansaajien hakeutumiseen edullisemman vuokratason kehyskuntiin, mitä ei välttämättä voida pitää tavoiteltavana.

Lopuksi

Hallituksen esitys liittyy vuoden 2024 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Hallituksen esityksessä on todettu, että myöhemmin tehtävät asumistuen muutokset kohdistuvat osiin samoihin henkilöihin. Edelleen esityksen mukaan samoihin henkilöihin kohdistuvia ristikkäisvaikutuksia syntyy myös niin kutsuttua indeksijäädytystä koskevaan hallituksen esitykseen sisältyvistä ehdotuksista, ja lisäksi työttömyysturvaa koskevat muutosehdotukset kohdistuvat osin samoihin henkilöryhmiin, joihin tämän hallituksen esityksen vaikutukset kohdistuvat.

Rakli pitää huolestuttavana sitä, että monet vireillä olevat uudistukset ja hallituksen suunnitellamat eri tulonsiirtojen leikkaukset kohdistuvat osin samoille henkilöille. Näiden vaikutuksia pitäisikin arvioida kokonaisuutena. Lisäksi Rakli kiinnittää huomiota siihen, että myös tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen uudistusten osalta olisi ollut olennaista arvioida vaihtoehtoisia ratkaisutapoja. Hallitusohjelmaan on asumistuen osalta myös kirjattu, että hallitus toteuttaa asumistuen kokonaisuudistuksen, jonka tavoitteena on tukien kohdistuminen tukea eniten tarvitseville ryhmille. Tämän tavoitteen näkökulmasta osittaisuudistukset eivät välttämättä ole toimivin tapa.

Rakli on pitkään edellyttänyt, että asumisen tukijärjestelmien (kysyntä- ja tarjontatuet) vaikuttavuus tulisi arvioida kokonaisuutena. Tällainen vaikuttavuusarviointi antaisi pohjaa kysyntä- ja tarjontatukijärjestelmien kehittämiseksi, niiden kohdentamiselle sekä poliittiselle päätöksenteolle. Kysyntätuki (yleinen asumistuki) on lähtökohtaisesti tasapuolinen ja läpinäkyvä ja kaikki siihen oikeutetut saavat tuen. Kysyntätuki on joustava ja kohdistuu tuen tarvitsijaan vain sen aikaa, kun tuen tarve on olemassa.

Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry

Aija Tasa

johtaja, asuminen